

Ny maritim bok:

**«Fra Skrog til Skrap»
-historien om skipsopphuggingen i
Grimstad-
av Erik Jacobsen.**

Om noen hadde trodd at Norges stolte maritime historie er berettet til fulle mellom to permer, så tar disse i så fall feil. Det er et felt som aldri har vært formidlet i bokform: Skipsopphugging i Norge.

Nå er boken kommet, «Fra Skrog til Skrap», utgitt av Erik Jacobsen, på Tangen Maritime Forlag. Her gjør han et dypdykk i aktiviteten på Odden ved Grimstad, en stor arbeidsplass i over førti år.

Mens dagens skipsopphugging i stor grad foregår i land som Tyrkia, India og Bangladesh, var det i tidligere år atskillige skipsopphuggeri langs norskekysten. Om feltet ikke akkurat kan beskrives som en «stolt del» av vår maritime historie, var og er dette likevel en nødvendig del av skipsindustrien. Som tidligere direktør ved Norsk Sjøfartsmuseum, Bård Kolltveit, sier i forordet til

boken, «All vemod til tross: I realiteten er opphogging av et skip en like selvfølgelig del av livsløpet som at det bygges.»

Som nevnt var det skipsopphugging flere steder langs norskekysten. Grimstad var imidlertid, med sine stolte, maritime skipsfartstradisjoner, et av stedene med stor aktivitet. Etableringen av Grimstad Ophugnings Co., AS, var et av de største firmaer innen bransjen. Aktiviteten på Odden i Grimstad ble etablert i 1932 og eksisterte helt til 1971. 120 skip ble hugget gjennom disse førti årene. Flere marinefartøy, mange hvalbåter og skip fra både Rasmussen og Tønnevold. Boka er ikke bare en teknisk bok om skipsopphugging, men en bok som omtaler så mye mer. Jacobsen trekker frem hele «livsløpet» til mange av skipene, seilingsrutene, bemanningen om bord og hele deres historie. Det er dette som gjør boka så unik innen sin sjanger. Når et skip er hugget, er jo historien slutt. Her får en historien om skipets aktive seiling presentert. Alt dette blir så dokumentert gjennom beskrivende illustrasjoner. «Levende» skipsbilder, skipstegninger, avisutklipp om hendelser i skipenes historie og mannskapsbilder. Ikke minst er de mange seilingsrutene interessante, hvor en kan følge

«farten» skipene stort sett gjennomførte. Det er nesten ikke til å fatte hvordan forfatteren har klart å skaffe til veie et så rikholdig bildemateriale fra skipene mens de seilte, ja, til og med enkelte fra de ble sjøsatt. På slutten av boken presenterer han også alle skipene som ble hugget i Grimstad, hvor de ble bygget, dets eiere med årstall og tidspunkt for hugging.

Historien om aktiviteten på selve industriområdet på Odden beskrives helt fra starten av. Christiania Spigerverk var en viktig aktør og det er jo interessant å vite at de kunne få 25 millioner spiker fra et skip som ble hugget. Som så mange andre maritime industriaktiviteter, ble ikke skipsopphugging i Norge lønnsomt mot slutten av 1900-tallet. Industrigründer Herbert Waarum overtok hele området på Odden i 1970-årene og gjorde det om til et gedigent kjøpesenter og kontorlokaler.

Det er noe mystisk og engasjerende ved opphugging av skip. Erik Jacobsen deler derfor også kunstnerenes beskrivelse av denne aktiviteten med oss. Han lar dette bli en fin innledning i boken. Kunstneren J.M.W. Turners meste kjente verk, maleriet av «The Fighting

«Temeraire» på vei opp Themsen for å bli hugget, «åpner» boken. Edvard Munchs maleri Skibsopphugging fra 1909 i Kragerø introduseres også på bokens første sider. Kolbein Falkeids dikt «Skip i opplag» beskriver også en periode som de fleste skip som ble hugget måtte gjennomgå før skipsplatene ble «brent over».

En kuriositet er det også at smuglerskuta i Arthur Omres bok «Smuglerne», «Inus», senere omdøpt til «Pors», også havnet til hugging på Odden i 1936. Alt dette omtalt i Jacobsens bok.

Det er ikke mulig å presentere et slikt litterært materiale som Jacobsen har levert, uten et formidabelt kildemateriale. Han bygger sin utmerkede 300-siders bok på et utall av kilder og når vi ser disse, forstår vi hvilket enormt arbeid som har vært lagt ned. Boken vil for ettertiden være et verdifullt kildemateriale for et datidens, men nå utdødd, eventyrindustri i Norge.

Hvem er boken for? Den er selvfølgelig for alle som har seilt på skipene som ble hugget og for de som hadde et forhold til Grimstad Ophugnings Co. Men den er også et must for alle maritimt interesserte og spesielt for dem hadde et forhold til norsk skipsfart i den omtalte tidsperioden.

I dag ligger det over 100 offshorefartøy og oljerigger i opplag i norske havner og fjorder. Mange av disse skal skrapes. Boken belyser en virksomhet som igjen kan få nytt liv i Norge.

Skal vi gi en siste beskrivelse av boken om skipene som ble hugget, vil vi si at det er like mye en bok om legendariske skip, deres seilas og sjøfolkene som bemannet dem, som en bok om skipsopphugging i Grimstad.

Forfatter: Erik Jacobsen

Jacobsen har flere maritime artikler og bøker bak seg. Bl.a. «Cementbåtene» og «Skipsfarten på Oslo».

Forlag: Tangen Maritime Forlag

ISBN: 978-82-91876-05-4

Boken kan bestilles og kjøpes:

Erik Jacobsen, telef. 908 17 522

E-post: erikja@online.no

Pris: kr. 390,- fritt tilsendt

Navn, adresse og mobilnr. må oppgis ved bestilling